

SOUD K RELIGIONISTICE NAKONEC NEPŘIHLÉDL

Zdeněk Vojtíšek

Rozsudek odvolacího Vrchního soudu v Praze ukončil 30. června 2026 události hlavní větve mediálně atraktivní kauzy zabití léčitele a náboženského vůdce Richarda Šiffera (*1972) jeho dvěma klientkami a nejbližšími stoupenkyněmi Irenou S. (*1957) a Magdalenou Š. (*1991). Tento článek shrnuje vše podstatné, co je o skupině pana Richarda a o okolnostech jeho smrti známo, a vyjadřuje zklamání z toho, že v rozhodující fázi soudního procesu byl pominut religionistický pohled.

Článek přebírá ověřená fakta z veřejně přístupných zdrojů, zvláště z novinářsky výborného zpracování kauzy redaktory zpravodajské služby *iRozhlas*, a vkládá je do rámce tzv. teorie charismatizace a dalších konceptů religionistického bádání o nových náboženských hnutích.

Smrt léčitele

Zpráva o existenci léčitelského společenství kolem Richarda Šiffera v Kutné Hoře a okolí se dostala na veřejnost až po jeho smrti. Podle výpovědí jeho stoupenců léčitel oznámil večer 3. října 2022 některým z nich, že jeho mise skončila a že on se vrací domů. O svém odchodu údajně hovořil již několikrát dříve a několikrát také tvrdil, že po odchodu jeho tělo zmizí.¹ Při poslední příležitosti požádal dvě své nejbližší stoupenkyně, aby mu odchod umožnily, a to v pražském bytě jedné z nich nejpozději do dvou hodin ráno 4. října. Ujistil je také o zmizení těla.

Připravit Richarda o život se pro zubní lékařku Magdalenu a vysokoškolskou učitelku tělesné výchovy v důchodu Irenu ukázalo jako nesnadný úkol. Magdalena navíc situaci nezvládala psychicky; střídal se u ní chvil, kdy propadala hysterii, prosby, aby jí bylo dovoleno úkol nesplnit, úmysl utéct nebo volat záchranáře kvůli obsahu Richardova žaludku apod. Zdá se, že paní Irena ji v plnění úkolu spíše podporovala.² Příčinou Richardovy

smrti byla nakonec nadměrná aplikace anestetik a hypnotik.

Ženy čekaly na zmizení těla do odpoledne a pak se vypravily na policii, aby oznámily Šifferovu smrt. Podle svých slov (a naznačují to i jejich první výpovědi) ještě několik týdnů očekávaly, že se jejich situace obrátí k dobrému a že si pro ně Richard nějakým způsobem přijde.

Dynamika léčitelského společenství

Richard byl synem léčitele Antonína Šiffera. Léčit začal kolem roku 2000, a to na základě nauk pocházejících z tradice esoterismu tak, jak je u současných léčitelů obvyklé. Hovořil o předávání léčivé energie, ovládání jednotlivých tělesných orgánů, nastavování genů apod. Přibližně od roku 2010 začal zakazovat využívání klasické medicíny anebo vyžadovat, aby s ním byla návštěva lékaře v krajním případě alespoň předem připravena. Tehdy také sílilo vzbuzování pocitu viny u Šifferových klientů za nemoci vlastní i za nemoci blízkých lidí. K nim mělo docházet v důsledku přenosu negativních myšlenek a energií klienta na jejich blízké. U klientů měl úspěch a byl lokálně známý.

Richardovo tvrzení, že léčí duši a že tělo se pak uzdraví samo, posílilo náboženský aspekt jeho činnosti a otevřelo možnost pro posílení charismatického vztahu v užším společenství, tvořeném asi 20–30 stoupenci, o němž jeho běž-

ní klienti nevěděli.³ Tito nejbližší lidé u něj rozpoznávali a potvrzovali schopnost bezchybných a úplných znalostí jak obecných záležitostí tohoto světa, tak osobních, ba zcela intimních, dosud skrytých skutečností. Byli přesvědčeni o jeho mimořádných schopnostech, například telepatie. Tím bylo posilováno jeho charisma, tedy jeho předpokládaný přístup k transcendentním zdrojům poznání i schopností. Díky charismatizaci, tedy díky přisuzování charismatu ze strany jeho stoupenců, rostla Richardova jistota, s níž prováděl jejich léčení, upravoval jejich životní styl a dietetické zásady, aranžoval jejich vztahy včetně intimních styků, určoval školy, které mají studovat, radil s jejich investicemi a půjčkami, vedl jejich nákup zboží od automobilů či nemovitostí po zubní pastu, žádal o jejich finanční prostředky, rozhodoval o tom, jak mají fyzicky cvičit, a mnoho dalšího.

O své poznání se Richard děлил obvykle v důsledku otázek, s nimiž se na něj jeho stoupenci obraceli. Ti se zároveň spontánně učili Richarda napodobovat a rozhodovat se i bez jeho přítomnosti tak, jak by jim doporučil. Poznání, které mělo údajně nadpřirozený zdroj, Richard ovšem také používal k obžalobám svých stoupenců, ke vzbuzování jejich pocitů viny i k výhrůžkám smrtelnými nemocemi, pokud se vzeprou jeho vůli. V důsledku jeho předpokládaných schopností mohla být vina za selhání některé rady či

Poznámky

- 1 Viz např. ŠTORKÁN, Martin – KUBANT, Vít, ON, náš vůdce: jak fungovala sekta plná psychického nátlaku a teorií o peklu i elfech, *iRozhlas* [online], 30. 6. 2023, <https://www.irozhlas.cz>.
- 2 SKALICKÝ, Matěj, Vinny z vraždy, měly bludy? V odůvodnění ke kauze kutnohorské sekty jsou rozpory, všimá si reportér, *iRozhlas* [online], 12. 6. 2025, <https://www.irozhlas.cz>.
- 3 SKALICKÝ, Matěj, Bezmezná důvěra, ze které mrazí. Nové detaily o kutnohorské sektě, vypovídaly už de-

sítky svědků, *iRozhlas* [online], 29. 5. 2024, <https://www.irozhlas.cz>.

- 4 SVOBODOVÁ, Lucie, Pandora, *Lucie Svobodová* [online], 15. 10. 2023, <https://blog.idnes.cz/luciesvobodova1>.
- 5 SKALICKÝ, Bezmezná důvěra...
- 6 STAROSTOVÁ, Marie, Vytírat denně a žehlit i ponožky, prikazoval vůdce Richard svým stoupencům. Jeho zabití dál řeší soud, *iRozhlas* [online], 27. 5. 2024, <https://www.irozhlas.cz>.
- 7 SKALICKÝ, Bezmezná důvěra... – O časopise Šifra a jeho vztahu ke společenství Richarda Š. viz sérii

článků: VOJTÍŠEK, Zdeněk, Na okraj tzv. kutnohorské kauzy, *Náboženský infoservis* [online], červenec a srpen 2024, <https://info.dingir.cz>.

- 8 Viz např. SKALICKÝ, Matěj, Sekta z Kutné Hory: Soud rozplétá příběh srovnatelný s kuřimskou kauzou, *iRozhlas* [online], 3. 7. 2023, <https://www.irozhlas.cz>.
- 9 LODOVÁ, Frederika, Vyrastala v sekte: Verila som, že sa mi vodca vie dostať do hlavy. Rodičov som vystrihla z fotiek (rozhovor), *Aktuality.sk* [online], 18. 2. 2025, <https://www.aktuality.sk>.

metody snadno přisouzena Richardovu stoupenci spíše než jemu samému. Největší hrozbou a trestem bylo vyloučení ze společenství a z léčebného procesu; Richard navíc tuto zprávu obvykle sděloval sms zprávou („Už nechod“) nebo prostřednictvím jiného klienta.

Předpoklad, že léčitel zná i jejich každou myšlenku, vedl stoupence k pochybnostem o vlastním úsudku a o schopnosti zvládnout život bez jeho podpory. Nejistota, zda před Richardem obstojí, obavy z trestu a pochybnosti o vlastním prožívání a usuzování způsobovaly, že pro Richarda bylo snadné své stoupence silně ovlivňovat a manipulovat jejich sebevědomím a sebeobrazem.

Myšlený, anebo snad i skutečný úspěch v životě jeho stoupenců je povzbuzoval k tomu, aby důvěřovali nejen léčitelským schopnostem a jeho poznání jevů tohoto světa, ale i dalším předpokladům a příběhům. Je to především příběh o jeho příchodu na tento svět v několika inkarnacích známých osobností, příběh o brzkém konci tohoto světa a odletu bytostí, které dosáhly vyšší úrovně vědomí, na planetu Pandora, známou z filmu *Avatar*,⁴ předpoklad o nepozemském původu a nepozemské kvalitě jeho těla (například se údajně nepotil)⁵ nebo příběh o jeho brzkém odchodu do vyšších světů, z nichž pochází, a tedy i o mimořádném způsobu zániku toho těla, které na Zemi přijal. Náboženské narativy se pro Richarda stávaly stále důležitějšími, zatímco léčitelství v posledních letech jeho života poněkud ustupovalo.

V důsledku charismatizace se tak rozvinula dynamika skupiny kolem léčitele s typickou polarizací moci: stoupenci se postupně učili odevzdávat více a více odpovědnosti za svůj život Richardu Šifferovi a Richard upevňoval své charisma (a tím i svou moc) stupňováním požadavků, jejichž splněním bylo možné projevit a posílit oddanost a věrnost. Svou moc a zároveň i oddanost, strach a lásku svých stoupenců Richard rafinovaně využíval ke svému osobnímu prospěchu.⁶ Vzrůstala tak časová, finanční, pracovní i fyzická náročnost, ale rostla i iracionalita požadavků a míra překračování osobních intimních hranic, společenských konvencí, a dokonce i zákonných norem. Ucelený a logický obraz světa posiloval stoupencům časopis Šifra, na jehož přípravě se v nějaké míře (není zatím známo, v jaké) pan Richard podílel a který

na životní a světové otázky v inkriminovaných letech odpovídal náboženskými vysvětleními a konspiračními teoriemi.⁷

Dynamika skupiny vedla stoupence k rozvinutí osobního vztahu lásky, úcty a oddanosti k panu Richardovi a ke stylizaci do role jeho pomocníků.⁸ Jak pozitivní étos pomocníků a účastníků na významném dění, tak strach z toho, že jim Richard vloží do těla rakovinu, vyloučí je a oni zemřou, posiloval stoupence natolik, že byli schopni vydržet ústrky i ve formě psychického a v posledních letech i fyzického násilí. Z charismatického vztahu mohli zajisté odejít (řada z nich to dříve nebo později udělala a někteří se zase vrátili) a jejich výpovědi svědčí o tom, že jejich životy doprovázelo vnitřní vyjednávání, zda s Richardově blízkosti zůstat, nebo ne. Znamenalo to vědomé či neuvědomované vážení ztrát a zisků, zápas strachu z odchodu a (zoufalé) odvahy přece jen odchod uskutečnit a také rozpolcení mezi pocit zrady a viny na jedné straně a naději na budoucí od-

měnu na straně druhé. Ve prospěch příslušnosti k Richardovi mluvilo množství výše zmíněných pozitivních emocí a dobrých zkušeností, které stoupenci s Richardovým léčitelstvím a náboženským vedením udělali, ať jejich pozitivita byla skutečná, nebo ať byla výsledkem jejich pozitivně motivované interpretace. Tato vnitřní vyjednávání mohla samozřejmě přinést různé výsledky; do uvažování vstupovalo i specifické psychické vybavení jednotlivých stoupenců, míra jimi přinesených obětí a vložených investic, síla jejich sociálního zázemí, možnost jejich společenského uplatnění po případném odchodu apod.

Zatímco dynamiku sdílelo toto společenství s mnoha podobnými náboženskými hnutími, mimořádný impuls do jeho vývoje pravděpodobně přinesly Richardovy neúspěchy. Podle svědectví jeho stoupenců ho těžce zasáhl nečekaný odchod jeho partnerky a její dcery v prosinci roku 2021, a to po téměř dvaceti letech, které spolu strávili. Právě na místo těchto dvou žen (v odborné terminologii do role charismatické aristokracie) nastoupily Irena a Magdalena. Richardova léčba vztahových problémů paní Magdaleny a údajných sexuálních deviací několika mužů ve skupině byla také neúspěšná. O jednom Richard tvrdil, že paní Magdalenu znásilnil, jiný ji měl vidět ve sprše nahou, další měl znásilňovat svou dceru. Jejich přiznání (a tím i potvrzení Richardova nadpřirozeného vědění) nebylo vynuceno ani fyzickým násilím ani očistnými pobyty nahých „deviantů“ v lese. Kruté tresty a drastické metody se vystupňovaly v létě 2022 a vedly k týrání paní Magdaleny, smrti Jiřího H. po očistném pobytu v lese, zmrzačení dalšího muže a patrně také ke smrti Františka J., pravděpodobně sebevraždě motivované snahou se očišťování v lese vyhnout.

V týdnech před svou smrtí byl Richard Šiffer údajně depresivní. Prý se cítil nepochopený a zneužívaný těmi, jimž chtěl pomoci. Ti, které léčil, ho údajně neposlušali. K psychické nepohodě přispívaly i Richardovy problémy s očima a obavy, že přijde o zrak. Jeho očekávání špatného konce světa bylo intenzivnější.⁹ Po událostech v létě 2022 muselo být Richardovi navíc jasné, že úmrtí v jeho společenství budou mít za důsledek policejní vyšetřování. To nevyhnutelně způsobí oslabení, nebo dokon-

ce ztrátu jeho charismatu, a tím i postavení, které ve společenství zastával. Odchod z tohoto světa tak, jak ho avizoval a jak s ním pravděpodobně také počítal, se mu tedy na podzim 2022 musel jevit jako nejlepší a zcela racionální řešení.

Jednání soudu

Trestné činy, které se ve společenství udály, byly – zdá se, že ne zcela logicky – rozděleny do tří větví případu. Vedle kauzy Ireny S. a Magdaleny Š. je to větev, v níž jde o smrt Richardova pacienta po očistném rituálu. Ta je už u soudu, přičemž případ Františkovy sebevraždy policie odložila. Třetí větví je Richardovo zacházení s financemi. To je ještě ve stádiu vyšetřování.

Soud s paní Irenou a paní Magdalenu zasedl ještě v první polovině roku 2023. Státní zástupkyně nevzala roli náboženství příliš na vědomí. Na 39 stranách obžalovacího spisu se k němu vyjádřila pouze jednou, a to slovy, že se Richard „vrátí tam, odkud přišel, což zřejmě bylo míněno v rámci nějaké ezoteriky a duchovna...“¹⁰ Právně čin kvalifikovala jako vraždu podle § 140 trestního zákoníku 40/2009 Sb. Obhajoba se pokoušela prosadit kvalifikaci „účast na sebevraždě“ podle § 144 nebo případně „zabití z omluvitelného hnutí mysli“ podle § 141 trestního zákoníku. Soud bral zpočátku náboženskou motivaci velmi odpovědně, vyslechl desítky svědků ze společenství a rozkryl mechanismus vztahů v něm. Bylo mu tedy jasné, že společenství hraje v této kauze hlavní úlohu a že se nejedná o běžný trestný čin.

Jiný směr nabralo jednání soudu na podzim roku 2023, kdy obhajoba začala rozporovat psychiatrický posudek, zadaný policií v rámci vyšetřování. Tento po-

sudek neshledal u paní Ireny ani u paní Magdaleny žádné bludy. Na podzim naopak tři posudky předložené soudu hovořily o indukovaných bludech a navrhovaly chápat obžalované jako nepřičetné. Další posudek ovšem vyvracel, že by ženy trpěly duševní poruchou.¹¹ Po napětí, které způsobily rozdílné odborné pohledy, se v listopadu 2023 soud rozhodl požádat o revizní znalecký posudek. Byl projednáván od dubna roku 2024. Znalci v něm odmítli myšlenku, že by obžalované ženy trpěly bludy; jejich posudek byl ale z odborných i procesních důvodů ostře napadán.¹² Spor o posudky pokračoval až do ledna 2025. Ve hře byla stále možnost, že rozpoznávací a ovládací schopnosti obžalovaných byly vymizelé, a že by tedy na tomto základě měly být zbaveny obžaloby.

V závěrečné řeči v dubnu 2025 státní zástupkyně připustila, že se jednalo o „sektu“, ale vyjádřila přesvědčení, že to není důležité, neboť skutek byl promyšleným a plánovaným činem vraždy. Přitom některé pasáže v její obžalobě vyznívají spíše opačně: „Pokud obviněné vypovídaly... k motivu trestného činu, tak jejich výpovědi se v čase probíhajícího vyšetřování měnily. Na počátku vyšetřování uváděly velký obdiv, úctu a lásku vůči poškozenému... a v dalších výpovědích toto vystřídal až hostilní vztah... [P]ro posouzení činu obviněných je stěžejní, jakým způsobem vnímaly, hodnotily a popisovaly osobu poškozeného v době spáchání činu, což vyplývá z jejich prvotních výpovědí, nikoliv jak jeho osobu vnímají dnes, po uplynutí čtyř měsíců, kdy ve vazbě tzv. prozřely.“¹³ Že se jednalo o „promyšlený a plánovaný čin vraždy“, by dávalo smysl spíše v onom pozdějším, hostilním nastavení jejich mysli, kdy si po „prozření“ uvědomili to, co na nich (zvláště na paní Magdalenu) páchal.

V červnu 2025 soud odmítl, že by obžalované ženy trpěly indukovaným bludem, potrestal je za vraždu, a dal tak státní zástupkyni za pravdu. Paní Magdalenu potrestal odnětím svobody v délce 12 let a zákazem práce ve zdravotnictví po dobu 4 let, paní Irenu pak odnětím svobody v délce 13 let. Odvolací soud v červnu 2026 kvalifikaci trestného činu nezměnil a tresty upravil na 9 let odnětí svobody pro paní Magdalenu a 12 let pro paní Irenu. Místo zákazu vykonávat své povolání má Magdalena pouze zákaz

předepisovat hypnotika a sedativa mimo zubní praxi, a to po dobu čtyř let.

Na religionistiku zapomeňte

Okolnosti spáchání trestného činu a motivace pachatele nakonec zůstaly na okraji zájmu soudu. Je možné cítit rozpor v tom, že se soud fungováním společenství zabýval velmi podrobně a provedl řadu výsledků mnoha svědků, ale nakonec rozhodl, aniž by tento dlouhý důkazní proces zhodnotil. Zdá se, že horizont soudního jednání zcela zaplnil – podle našeho názoru – zbytečný spor o bludy; jeho hlavní aktéři se nepochybně pokoušeli obžalovaným dopomoci ke zbavení obžaloby, výsledkem ovšem byly naopak vysoké tresty. Podivnost sporu o bludy ještě zvýrazňuje fakt, že jeden ze zastánců diagnózy indukovaného bludu byl kvůli zaujatosti v jiných případech nedávno zbaven statutu znalce,¹⁴ další je dokonce obžalován pro korupci a manipulaci s obsahem znaleckých posudků, jíž se měl dopustit v jiných případech.¹⁵

Zkušenost, že české úřady někdy nechtějí brát náboženské záležitosti na vědomí či vážně, je mezi religionisty častá. V mnoha případech je to jenom nepříjemné, někdy si ale tento málo odvážný úřední postoj vyžádá určitou cenu. Jí je v tomto případě – podle našeho názoru – chybná právní kvalifikace. Místo zločinu zabití, jehož se dopustí ten, „kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného“, což by mohlo odpovídat důsledkům charismatického vztahu, byly ženy odsouzeny za vraždu. Zatímco trestem za zabití je „odnětí svobody na tři léta až deset let“, za vraždu, tedy úmyslné usmrcení „s rozmyslem nebo po předchozím uvážení“, je trest stanoven na odnětí svobody v délce dvanáct až dvacet let. Ačkoliv paní Irena byla odsouzena k trestu na spodní hranici této trestní sazby a paní Magdalena k trestu dokonce pod trestní sazbou, není jednoznačné, zda lze tyto tresty považovat za spravedlivé.

Poznámka

Autor děkuje Vítu Kubantovi a Martinu Štorkánovi za laskavé přehlédnutí textu a za návrhy na jeho doplnění.

Doc. PhDr. Zdeněk Vojtíšek, Ph.D. (*1963), je vedoucím katedry religionistiky na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze a šéfredaktorem časopisu *Dingir*.

Poznámky (dokončení)

10 Obžaloba, 1KZV163/2022-374, 14. 3. 2023, Městské státní zastupitelství v Praze, s. 34.

11 Viz např. KUBANT, Vít, Není zabiják. Obžalovaná učitelka věřila, že je vůdce kutnohorské sekty Richard bůh, tvrdí znalec, *iRozhlas* [online], 6. 9. 2023, <https://www.irozhlas.cz>.

12 Viz např. KUBANT, Vít, Vytvořili závěry, ale bez dostatečného oprávnění. V kauze kutnohorské sekty asi figuruje chybný posudek, *iRozhlas* [online], 24. 7. 2023, <https://www.irozhlas.cz>.

13 Obžaloba... s. 34.

14 MIKEL, Jakub – GRUNTOVÁ, Kateřina, Zkoumal Babiše juniora i sektářky. Za křivé posudky přišel znalec o razítko, *Seznam Zprávy* [online], 31. 7. 2026, <https://www.seznamzpravy.cz>.

15 Tamtéž.